

national treasury
Department:
National Treasury
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

POLELO MOHLAKANELWA YA BAPHATLALATŠI BA DITABA

KGORO YA MATLOTLO A SETŠHABA LE DITIRELO TŠA MOTŠHELO TŠA AFRIKA BORWA

KA GA KGATIŠO YA BO-15 YA NGWAGA KA NGWAGA YA DIPALOPALO TŠA MOTŠHELO

PRETORIA, LABOHLANO LA 3 MATŠHE 2023

Kgoro ya Matlotlo a Setšhaba le Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika Borwa di phatlaladitše kgatišo ya ngwaga ka ngwaga ya bo-15 ya Dipalopalo tša Motšhelo.

Kgatišo ya 2022 e laetša tebelelo kakaretšo ya dikoleka tša letseno la motšhelo le tshedimošo ya pušetšo ya motšhelo bakeng sa mengwaga ya motšhelo ya go tloga ka 2018 go ya go 2022, gape le mengwaga ya ditšhelete ya go tloga ka 2017/18 go fihla ka 2021/22.

Go maatlafala gape ga ekonomi go tšwa go leuba go fapana le dikamano mpe tša morago tša go šoka ekonomi. Ka morago ga tšhparego ya ditšhelete ya lefase ya 2008/09, go tšeere mengwaga ye mmalwa pele ga ge dikoleka tša letseno la motšhelo di kaonafala go maemo a pele ga tšhparego bjalo ka tekanyetšo ya letseno le tirišo. Ka lebaka le maatlafalo e kgolo ya ekonomi morago ga leuba, ditseno tša motšhelo di oketšegile ka R314.1 billion go ya go R1 563.8 billion bakeng sa ngwaga wa go fela ka 31 Matšhe 2022. Maatlafalo gape ya ditseno tša motšhelo e ile ya lemogwa go rapalala le mehuta ka moka ya motšhelo wa letseno la koporeite ka lebaka la namelelo ya ditheko tša dithoto, gammogo le metšhelo ya selegae ya dithoto le ditirelo, yeo e bego e amegile kudu ke dipeelo tša magato a dikiletšo tša mesepelo tša go bakwa ke leuba.

Dintlha tše bohlokwa kgatišong ya 2022 ke:

- Palomoka ya ditseno tša motšhelo yeo e kolekilwego ke SARS e oketšegile go tloga ka R1 216.5 billion ka 2017/18 go ya go R1 563.8 billion ka 2021/22, ya oketšega ka

Dipotšišo: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za
National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za goba letšetša
012 315 5000

pedifatšo ya tekanyo ya ngwaga ka ngwaga ya (CAGR) ya 6.5% mo nakong ye. E tloga e le fase kudu go feta CAGR ka 8.4% yeo e laeditšwego sebaka mengwaga ye mehlano ya go feta go tloga ka 2012/13 go ya go 2017/18.

- Letseno la Motšhelo wa Mong (PIT) ka 35.5%, Motšhelo wa Tlaleletšo ya Boleng (VAT) ka 25.0% le Motšhelo wa Letseno la Koporeite (CIT) ka 20.7%, ka kakaretšo e dula e le mothopo o mogolo wa letseno la motšhelo gomme o ama 81.2% ya palomoka ya dikoleka tša letseno la motšhelo.
 - Kabo ya motšhelo go GDP e oketšegile go tloga ka 23.8% ka 2019/20 go ya go 22.3% ka 2020/21, ya latelwa ke koketšo ya 24.9 ka ngwaga wo e lego ka fase ga tekolo.
- Ka go Kgaolo ya 2: Go fihla ka 31 Matšhe 2021, retšistara ya Motšhelo wa Letseno la Mong (PIT) e be e gotše ka ngwaga ka 4.1% go ya go bathokanoši ba 23.9 million. Palo ya batho ka noši bao ba bego ba holofetšwe go romela dipušetšo tša motšhelo wa letseno e be e le 7.1 million bakeng sa ngwaga wa motšhelo wa 2018. Palo e theogile ka 6.8 million ka 2020 gape ka 6.4 million ka 2021, ka lebaka la koketšo ya morumo wa thomelo ya dipušetšo mengwageng e mmalwa ya go feta. Dipalopalo tša balefela motšhelo bao ba laeditšwego goba ba etšwe ka othomethiki ka setlha sa go faela sa 2020 di oketšegile kudu go 3.4 million. Data yeo e etšwego ya balefela motšhelo ka noši e laeditše gore, balefela motšhelo ba 6 388 532 ba holofetšwe go romela dipušetšo tša ngwaga wa motšhelo tša 2021, balefela motšhelo ba 5 508 525 (86.2%) ba etšwe. Motšhelo wa Letseno la Mong, thutafase, dipalopalo le tshekatsheko enngwe ya dikelo tša balefela motšhelo bao ba lekotšwego mafelelong a Agostose 2022 bakeng sa ngwaga wa motšhelo wa 2021 di laeditše dipoelo tša go thakgatša:
 - 2 177 191 (39.5%) ya balefela motšhelo e be e ngwadišitšwe ka Gauteng;
 - 726 663 ya balefela motšhelo ya balefela motšhelo bao ba lekotšwego ba dutše ka Johannesburg Metro gomme ba tšheledišitšwe go ya ka letseno la motšhelo la go lekanela la R446 739;
 - 1 432 673 (26.0%) ya balefela motšheo bao ba lekotšwego ba be ba na le mengwaga e magareng ga 35 go ya go 44;
 - 2 859 926 (51.9%) ya balefela motšhelo bao ba lekotšwego e be e le banna; 2 613 130 (47.4%) e be e le basadi gomme 35 469 (0.6%) ya balefela motšhelo ga se e kgone go hlaolwa go ya ka bong;

Dipotšišo: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za
National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za goba letšetša
012 315 5000

- Balefela motšhelo bao ba lekotšwego ba bile le tekanyo ya letseno la go tšhelelwa la R1.8 trillion le maikarabelo a tefelo ya motšhelo ya R388.1 billion. Tekanyo ya kabo ya motšhelo e be e le 21.4% go bapetšwa le 22.3% ngwageng wa go feta wa motšhelo; le
 - Letseno go tšwa megolong, meputso le ditefelo tša megolo gammogo le phenšene, ditefelo tša go šoma go fetiša nako yeo e beetšwego le dianyuiithi tšeo di šometšwego bakeng sa 77.2% ya palomoka ya letseno la go tšhelelwa.
- Dipalopalo ka go Kgaolo ya 3 tša mabapi le Motšhelo wa Letseno la Koporeiti (CIT) di laetša gore go tšwa go dikhamphani tše 1 028 832 tšeo di lekotšwego ka Agostose 2022 bakeng sa ngwaga wa motšhelo wa 2020, 21.4% e laodišitše letseno la kgonagalo ya go tšhelelwa, mola 53.2% e bile le letseno la go tšhelelwa la go lekana le lefela gomme 25.4% yeo e šetšego e begilwe bjale ka kelo ya tahlegelo.
- Kgaolo ya 4 e laetša gore ka 2021/22, 80.0% ya barekiši bao ba diragatšago ba Motšhelo wa Boleng bja go Tlaleletšwa (VAT) e be e le dikhamphani goba dikoporeiti tša go tswalelwa. Bobedi di abetše 92.7% go ditefelo tša VAT ya Selegae gomme e dirile ditefelo tša 91.9% tša dipušetšo tša tefelo ya VAT. Le ge e le gore batho ka noši (borakgwebo ka noši) ba dirile 14.8% ya barekiši ba VAT, ba dirile dikabelo tša 2.3% tša ditefelo tša VAT ya Selegae gomme go amogetšwe dipušetšo tša 1.2% ya VAT.
- Bjale ka ge go tlhalositšwe ka go Kgaolo ya 5, VAT ya Tlišogae le Makgetho a Khasetomo e dirile 13.1% le 3.7% ka tatelano ya palomoka ya letseno la motšhelo leo le kolekilwego; leo le dirilego tekanyo ya 16.8% yeo e bilego tlasenyana ka tekanyo ya 17.2% go bapetšwa mengwaga ya go feta ye mehlano ya ditšhelete. Kabelo ya go kopanywa ya metšhelo ye go GDP e oketšegile go 4.2% go tloga ka mengwaga ya peleng ye mehlano ya tekanyo ya 4.0%; ka VAT ya Tlišogae le Makgetho a Khasetomo ka kabelo ya 3.3% le 0.9% ye ngwaga ka tatelano.
- Bakeng sa ngwaga wa ditšhelete wa 2021/22.
 - VAT ya Tlišogae e kolekilwe kudu go tšwa go tlišogae ya Metšhene le Dielektroniki (25.6%); Ditšweletšwa tša Dikhemikhale (14.2%); Difatanaga, Difofane le Dikepe (9.7%); Dipeelo tše di Kgethegilego (8.9%); Dimetale tša

Dipotšišo: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za
 National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za goba letšetša
 012 315 5000

- Motheo (7.5%); Diplastiki le Dirabara (5.5%); Dilogwa le Diaparo (5.0%) gammogo le Ditšweletšwa tša Diminerale (4.0%).
 - o Dikarolo tše dikgolo tša kabelo ya Makgetho a Dikhasetomo ka 2021/22 e be e le Difatanaga, Difofane le Dikepe (22.7%); Dilogwa le Diaparo (17.3%); Dijo, Dinotagi le Motsoko (14.8%) gammogo le Metšhene le Dielektroniki (13.3%).
 - o Tekanyo kakaretšo ya Palomoka ya Motšhelo wa Tlišogae e be e le 11.9% go bapetšwa le ngwagola ka 12.0%. Didirišwa tše bohlokwa tša tekanyo ya godimo ya Palomoka ya Motšhelo wa Tlišogae e be e le Dieta le Dikgabišo ka 43.6%; Matlalo le Mekgopha ka 37.0% le Dilogwa le Diaparo ka 30.0%.
- Ka sephetho, Kgaolo ya 6: Metšhelo e mengwe le Dikoleka e fana ka tshedimošo ya motšhelo bjale ka Motšhelo wa Poelo ya Matlotlo (CGT), Makgetho a Phetišo, Mašokotšo a Ditlabelo tša Dimenerale le Petroleamo (MPRR), Ditefo tša Yunione ya Khasetomo ya Borwa bja Afrika (SACU) le ditefelo tša tefelo ya Disele. Ka 2021/22, CGT ya R16.2 billion e kgobokeditšwe fao R.7,7 billion e bilego gona ka lebaka la batho ka noši le ditrasete le R8. 5 billion go dikhamphani. Tekanyetšo ya R189.3 billion e okeditšwe ge e sale go tsebagatšwa CGT ka Oktobore 2001, ka R88.6 billion go tšwa go batho ka noši le ditrasete le R100.6 billion go tšwa go dikhamphane. Ditefelo tša Mašokotšo a Ditlabelo tša Dimenerale le Petroleamo (MPRR) ka ditlhomolo e godile ka maatla ka R14.2 billion (100.0%) go R28.5 billion ka lebaka la kaonafatšo e kgolo ya ditheko tša dithoto tše bjalo ka platinamo, aene gammogo le malahla. Kgolo ye e be e le go tekanyo ya koketšo e kgolo ya katološo ge e bapetšwa le kgolo yeo e fihleletšwego ka ngwaga wa tšhelete wa 2016/17 ka R2.1 billion (56.5%).

Ditokumente tša Dipalopalo tša Motšhelo wa 2022 di hwetšagala go wepsaete ya SARS le Kgoro ya Matlotlo a Setšhaba go www.sars.gov.za le www.treasury.gov.za

SARS le Kgoro ya Matlotlo a Setšhaba di amogela ditshwayotshwayo le ditšhišinyo tša setšhaba go tšwelapele go kaonafatša tirišo ya kgatišo go akanyetšo ya pholisi, le go tšweletša dikgopolo tše mpsha ka go kamano ya Afrika Borwa ya leago le ekonomi. Tše di ka hwetšagala ka go emeilela go taxstatistics@sars.gov.za.

Go fihlelela letlakala le ka dipolelo tše dingwe kgotla dikgokanyo tše di latelago motlase:

Dipotšišo: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za
 National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za goba letšetša
 012 315 5000

- IsiZulu
- Sesotho
- Afrikaans
- Sepedi
- Xitsonga

SEPHETHO

Dipotšišo: SARS Media sarsmedia@sars.gov.za
National Treasury Communications Unit media@treasury.gov.za goba letšetša
012 315 5000